

IZZIVE UMEŠČANJA VETRNIH IN DRUGIH ENERGETSKIH OBJEKTOV V PROSTOR BO PREMAGAL LE SKUPNOSTNI PRISTOP

Da bo projekte na področju rabe obnovljivih virov energije v prihodnje treba načrtovati skupnostno, torej že na začetku po modelu energetskih skupnosti – seveda ob predpostavki, da so lokalne skupnosti sploh odprte za tovrstni razvoj, je bilo glavno sporočilo nedavnega dogodka o izzivih umeščanja vetrnih in drugih energetskih objektov v prostor, ki ga je v Mariboru za predstavnike podravske občine organizirala lokalna Energetsko podnebna agencija za Podravje - ENERGAP, direktorica ENERGAP dr. Vlasta Krmelj pa je bila ob tem slikovita: »Le dobro usmerjena jadra lahko izkoristijo vsak veter«.

Energetika predstavlja v Mariboru precejšnjo priložnost, obenem pa odločevalcem tudi »ne da spati« - sploh kar se zelenega prehoda tiče, je v uvodnem pozdravu priznal **dr. Samo Peter Medved**, podžupan mariborske občine, kjer je še vedno živ tudi spomin na energetsko krizo. Občina sicer išče rešitve tudi na področju rabe obnovljivih virov energije (OVE), predvsem sončne energije, spremljajo pa tudi zakonodajo in razvoj na področju energetskih skupnosti. Da so energetske skupnosti izjemnega pomena, sami obnovljivi viri pa predstavljajo zgodbo večjih razsežnosti, ki vključuje tudi energetsko neodvisnost, je prav tako uvodoma poudarila državna sekretarka z Ministrstva za okolje, podnebje in energijo (MOPE), **mag. Tina Seršen**. Brez maksimalne izrabe OVE po njenem ne bo šlo, in to tudi ob morebitni novi nuklearki, saj bi tudi z dodatno električno energijo iz jedrske pokrili le okvirno desetino vse energije, ki jo danes rabimo.

Tu pa je še časovna dimenzija, saj gradnja nove jedrske elektrarne zahteva dvajset let in upoštevajoč načrtovano zaprtje šoštanjske termoelektrarne, to pomeni, da bo naš energetski sistem vsaj toliko časa uvozno odvisen. Tako je po njenem energetska prihodnost Slovenije demokratizacija energetike, kjer pa so odgovor prav energetske skupnosti z izrabo lokalnih virov energije. Investicije v elektroenergetsko omrežje pa so sicer po njenem nujne, ne samo zaradi razpršenih proizvodnih virov, ampak v prvi vrsti zaradi opustitve fosilnih virov, saj bodo ljudje prehajali na toplotne črpalke za ogrevanje ter zaradi uvajanja e-mobilnosti, kar prav tako povečuje odjem iz omrežja in zahteva njegovo krepitev.

Vzpostavljanje energetskih skupnosti: kje začeti?

Strategija vzpostavitve energetskih skupnosti absolutno vključuje sociološki element z aktivno komunikacijo in še zdaleč ne več le ekonomskega, je v razpravi o (ne)izkoriščenih potencialih

vetrne in druge obnovljive energije v skupnostnih projektih v Sloveniji izpostavil **dr. Tomi Medved**, vodja Laboratorija za energetske strategije na ljubljanski Fakulteti za elektrotehniko, kjer so sicer sodelovali pri vzpostavitvi prve energetske skupnosti v Sloveniji – v Občini Luče. Komunikacija pri energetskih projektih mora biti nujno dvosmerna, ne le enosmerna, je poudaril tudi **dr. Tomislav Tkalec**, ki na Direktoratu za energijo MOPE vodi Sektor za OVE, izpostavil pa je tudi, da je Slovenija po izkoriščenosti sončne in vetrne energije na repu držav EU. Na pomen komunikacije se je navezala tudi **Urška Kalan** z Borzena, ki je dejala, da je sodelovanje na lokalni in na državni ravni ključno, pri čemer je zelo pomembno, da ima pristojno ministrstvo ustrezno strategijo in da so institucije na trgu dobro povezane.

Poleg strategije, ki jo po besedah Seršenove MOPE ima, pa je omenjeno ministrstvo naredilo tudi pomemben premik v smeri zagotovitve finančnih virov za projekte za naslednja tri leta, »tako da je sredstev za nove energetske projekte resnično dovolj«. **Alenka Kržan** z Eko sklada je ob tem izpostavila nujnost dostopnosti nepovratnih sredstev in možnosti ugodnega kreditiranja na dolgi rok, torej stabilnost za investitorje, po drugi strani pa je pomembno tudi, da imajo slednji resnično zaprte finančne konstrukcije, pri čemer pa je zopet – potrebno sodelovanje, in to tako na investitorski strani (denimo znotraj energetskih skupnosti) kot med javnimi institucijami, kar je omenila že Kalanova. Na Eko skladu sicer beležijo precej prejetih vlog za samooskrbne elektrarne, manj pa za skupnostne, je med drugim povedala Kržanova, ki je dejala še, da je denimo združne (energetske) projekte lažje financirati, če so v njih udeležene tudi občine.

Lahko pa pri vzpostavitvi skupnosti po mnenju Tomija Medveda privede do problema to, da več kot je udeležencev v projektih, več je različnih mnenj in izzivov za razrešiti, kar bi lahko rešili s kakovostnimi (projektnimi) strategijami. Sam pa prepoznava problem tudi v tem, da je zaradi nasploh slabe komunikacije na energetskem trgu na slednjem prisotna velika negotovost in s tem vsesplošno nezaupanje, je izpostavil.

Nevladniki: Brez novih sončnih in vetrnih projektov ne bo šlo!

Lena Penšek iz Greenpeacea Slovenija se je strinjala, da brez novih sončnih in vetrnih projektov v slovenski energetiki ne bo šlo, bo pa vanje nujno potrebno vključevati lokalno prebivalstvo. Družbena oz. lokalna sprejetost je namreč eden ključnih predpogojev za uspeh OVE in konkretno tudi vetrnih projektov, je menila tudi **Katja Huš** iz Focus, društva za sonaraven razvoj, ki je prav tako izpostavila vprašanje zaupanja – zaupanja tako v razpoložljive informacije kot v same akterje. Pri vsakem projektu je med drugim treba vedeti, tako Huševa, kdo je investitor, ali je skupnost povabljen k sodelovanju v projektu, ali se od skupnosti pričakuje neko znanje (za realizacijo projekta) ali ne in kdo navsezadnje o vsem skupaj odloča.

Omeniti velja, da je Greenpeace Slovenija lansko jesen izvedel javnomnenjsko raziskavo na temo odnosa državljanov do podnebja in energetike, s posebnim poudarkom na odnosu do vetrne energije. Kot so pokazali rezultati raziskave, večina Slovencev verjame, da so obnovljivi viri edina možna pot naprej, po mnenju anketirancev pa bi se morala Slovenija v prihodnosti v najvišji meri zanašati na sončno (83,2%), vetrno (77,8%) in geotermalno energijo (64,9%). S postavitvijo vetrnega parka na območjih z vetrnim potencialom se strinja velik del anketirancev (77,5 %), ljudem pa je pomembno tudi, da bi pri izgradnji varovali naravo, da bi bile skupnosti v neposredni bližini vetrnih parkov energetsko samozadostne in bi plačevale nižjo ceno električne energije. Več: [JAVNOMNENJSKA RAZISKAVA GREENPEACE SLOVENIJA: Izjemna naklonjenost izkoriščanju vetrne energije med prebivalkami ci Slovenije - Greenpeace Slovenija](#)

Sprejetost s strani lokalne skupnosti je sicer po besedah Hušveve eden od ključnih pogojev uspešno izvedenih projektov vetrne energije. Na to, kako bodo lokalni prebivalci, lokalna oblast, lokalni gospodarski akterji in drugi sprejeli določen vetrni projekt, pa vplivajo predvsem trije vidiki, in sicer: kako pravični in vključujoči so procesi odločanja, kakšna je porazdelitev koristi in bremen oz. ali prinaša projekt določene ekonomske koristi lokalni skupnosti ter kakšna je stopnja zaupanja v informacije o projektu in v vključene akterje in njihove namene. Ti vidiki pa se med sabo tudi povezujejo - zagotovo bo večja mera zaupanja, če bo lokalna skupnost lastniško udeležena pri projektu, meni nevladnica.

Po besedah Tomislava Tkalca smo bili v Sloveniji, ko gre za OVE projekte, uspešni zgolj na področju sončne energije, to pa zato, ker gre za male projekte, ki so torej individualne narave, po drugi strani pa je denimo vetrna energija ostala povsem neizkoriščena, kar si na MOPE prizadevajo spremeniti prav s pristopi, kot je denimo predlog uredbe, ki določa enkratno nadomestilo občinam za spodbujanje priključevanja vetrnih proizvodnih naprav, katerih moč je enaka ali večja od 1 MW (več: [Uredba o enkratnem nadomestilu za občino za spodbujanje uvaianja vetrnih proizvodnih naprav | GOV.SI](#)).

Kako v dobi strahu krepiti zaupanje in dialog?

Kako v dobi strahu in vse večjih groženj krepiti zaupanje in dialog, pa je v vabljenem predavanju - prvič na kakšnem energetskega dogodka v Sloveniji - spregovoril **mag. Miran Možina**, psihiater in psihoterapevt ter ustanovitelj in direktor ljubljanske podružnice Univerze Sigmunda Freuda z Dunaja, ki je med drugim poudaril, da je zaupanje ključno za dialog. Da človek lahko zaupa, se mora počutiti varno, v kolikor pa se počuti ogrožen, tesnoben ali prestrašen, je nezaupljiv. Živimo v času, ko so družbene in globalne razmere vse bolj grozeče ter strah in tesnobo vzbujajoče. Tako ni presenetljivo, da so sociološke raziskave v drugi polovici dvajsetega stoletja pokazale manjšanje radija zaupanja, vse manj zaupamo institucijam. To je pokazala tudi Valiconova lanskoletna raziskava, da je splošno zaupanje slovenskih državljanov

Co-funded by
the European Union

v javne institucije znatno upadlo, med poklici pa ljudje najbolj zaupajo gasilcem in reševalcem, najmanj pa politikom in duhovnikom. Zelo zaskrbljujoče za našo prihodnost pa je, je nadaljeval, upadanje (za)upanja mladih v prihodnost. Njihovo nezaupanje je normalen odziv na nenormalno družbeno in globalno situacijo, tako da smo se kot civilizacija znašli na robu propada. Tako je za prihodnost naše civilizacije in družbe nujno, da se lotimo prav problema zaupanja, ki je v osnovi vseh neplodnih polarizacij. »Ni namreč toliko važno, kdo ima prav, ampak koliko si zaupamo,« je sklenil Možina.

Sledilo je viharjenje idej, ki ga je vodila direktorica lokalne Energetsko podnebne agencije za Podravje – ENERGAP, **dr. Vlasta Krmelj** in v katerem so udeleženci – med njimi predstavniki občin iz podravske regije – v različnih vlogah, od vloge župana in investitorja do vloge občana, anonimno podali odgovore na to, kaj bi si (v različnih vlogah torej) želeli od OVE projekta v svojem okolju.

Predlogi, ki jih je prineslo igranje vlog v vlogi občana: vključitev v energetske skupnosti oz. povabilo k sodelovanju v energetske projekti že v fazi snovanja. Odprta komunikacija o vplivih na okolje in zdravje ljudi oz. nasploh transparentna predstavitev projekta; dostop do vseh podatkov o investiciji, vključno z dobičkom, ki ga prinaša; ureditev lokalne infrastrukture (pešpoti, javna razsvetljava, električne polnilnice ipd.) s strani investitorja ter finančna podpora lokalnim šolam (izobraževanje na področju OVE in URE ter plačani tematski šolski izleti).

Predlogi, ki jih je prineslo igranje vlog v vlogi investitorja: jasnost informacij s strani lokalne skupnosti, kaj ta potrebuje in želi od investitorja, odprtost za sodelovanje in zaupanje lokalnega prebivalstva, finančno vzdržnost in dobičkonosnost projekta.

Predlogi, ki jih je prineslo igranje vlog v vlogi župana oz. odločevalca: kredibilnost podatkov o projektu že od začetka snovanja (projekta) in sodelovanje z investitorjem, odgovornost na vseh ravneh, varnost za vse in pozitivno javno mnenje. Padel je tudi predlog, da bi se – glede na omenjeno raziskavo zaupanja v poklice, ki je pokazala, da Slovenci najbolj zaupamo gasilcem – investitorji morali med prvimi obrniti prav na lokalna gasilska društva in z njimi vzpostaviti sodelovanje, morda kar konkretno tudi v obliki pilotnih projektov, kjer je to možno in smiselno.

ENERGAP-ov dogodek je tako s sklepnim delom le še podkrepil glavno sporočilo razprave, ki je torej bilo, da je projekte OVE v prihodnje treba načrtovati - skupnostno.

